

zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

150 godina

**GRLIMO
VAS GLAZBOM**

CRVENI CIKLUS

Petak/25.9./19:30

Crkva sv. Križa u Sigetu

EVAN-ALEXIS CHRIST dirigent
MARTINA FILJAK klavir

Petak / 25.9. / 19:30
Crkva sv. Križa u Sigetu

150 godina

CRVENI CIKLUS

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
EVAN-ALEXIS CHRIST dirigent
MARTINA FILJAK klavir

MARIN RABADAN

Fanfare

5'

LUDWIG VAN BEETHOVEN

2. simfonija u D-duru, op. 36

32'

Adagio molto - Allegro con brio

Larghetto

Scherzo: Allegro

Allegro molto

MAURICE RAVEL

Koncert za klavir i orkestar u G-duru

24'

Allegramente

Adagio assai

Presto

Program se izvodi bez stanke

**EVAN-ALEXIS CHRIST
STVORIO JE PRAVI
MUZIČKI FURORE (DON
GIOVANNI). ŠTO SE VIŠE
OD TOGA MOŽE REĆI
ZA JEDNU OPERNU
IZVEDBU!?**

Der Tagesspiegel Berlin

EVAN-ALEXIS CHRIST *dirigent*

Evan-Alexis Christ jedan je od vodećih dirigenata svoje generacije, hvaljen zbog inovativnih koncertnih programa i repertoara. Dirigirao je izvedbama svih standardnih djela repertoara za orkestar. Kritičari su njegove izvedbe cjelokupnih simfonijskih opusa Mahlera i Beethovena dočekali hvalospjevima. Usto je dirigirao 60 svjetskih premijera i brojnim programima crossover glazbe.

Bio je glazbeni ravnatelj Brandenburške opere u Cottbusu i Cottbuške filharmonije od 2008. do 2018. kao jedan od najmlađih glazbenih ravnatelja u Njemačkoj. U tom se razdoblju ovaj orkestar, koji je brojio 74 članova, razvio do neslućenih visina te je snimio nekoliko nosača zvuka i otisnuo se na međunarodne turneje prvi put u stogodišnjoj povijesti.

150 godina

Godine 2011. orkestar je osvojio nagradu glazbenog izdavaštva (*Boosey and Hawkes, Peters, Breitkopf* itd.) za najbolji program među njemačkim orkestrima. Godine 2010. stanovnici Cottbusa proglasili su Christa građaninom godine. Pod njegovim vodstvom broj redovnih pretplatnika porastao je sa 70% na 95%. Od 2009. do 2018. na svakom su pretplatničkom koncertu izvodili svjetsku premijeru. Nakon što je 2003. kratko radio u saveznoj državi Oregon kao vokalni pedagog u Portlandskoj operi, od 2003. do 2005. bio je glavni zborovođa i zamjenik glazbenog ravnatelja Würzburške opere. Od 2005. do 2008. bio je glavni zborovođa Wuppertalske opere.

Surađivao je s više od 50 međunarodnih orkestara i opernih kuća, od kojih valja izdvojiti nedavne suradnje s Njemačkim simfonijskim orkestrom u Berlinu, Zagrebačkom filharmonijom, Frankfurtskim radijskim simfonijskim orkestrom, Njemačkom državnom operom u Berlinu i Bremenskom filharmonijom.

Evan-Alexis Christ bio je dirigent u više od 50 scenskih produkcija, uključujući tetralogiju *Prstena Nibelunga*, kao i u izvedbama opera *Elektra*, *Wozzeck*, *Saloma*, *Fidelio*, svih najvažnijih Mozartovih opera te mnogobrojnih talijanskih i francuskih skladbi.

Na Salzburškom festivalu debitirao je u ljeto 2011., kada je predvodio izvedbu opere *Macbeth* Salvatorea Sciarrina u izvedbi bečkoga komornog orkestra *Klangforum*.

Rođen u Los Angelesu u obitelji glazbenika, odrastao je u Las Vegasu, gdje je njegova majka kao koncertna majstorica orkestra MGM Grand Celebrity Room pratila mnoge izvođače poput članove zabavljačke skupine Rat Pack, Elvisa, Liberacea itd. Ubrzo je počeo svirati obou i klavir, nakon čega je studirao matematiku i kompoziciju na Harvardu. Kasnije je također studirao dirigiranje na Konzervatoriju u Leipzigu.

**BRILJANTNO,
OSJEĆAJNO I
MAŠTOVITO
MUZICIRANJE UZ
RASKOŠNU TEHNIKU
I PRIRODNU
MUZIKALNOST...
SNAŽNA
OSOBNOST...
PIJANISTICA
VRIJEDNA
POZORNOSTI!**

The New York Times

MARTINA FILJAK klavir

Pijanistica **Martina Filjak** istovremeno strastvenom i lirskom svirkom te tehničkom perfekcijom redovito oduševljava međunarodnu javnost i kritiku kao "umjetnica galvanizirajuće snage" i "magnetske scenske prisutnosti".

Pozornost šire međunarodne javnosti privukla je 2009. kada je osvojila Zlatnu medalju i niz posebnih priznanja na renomiranom međunarodnom natjecanju u Clevelandu, te ubrzo potom debitirala u Konzerthausu u Berlinu, Musikverein u Beču kao i dvorani *Zankel* u Carnegie Hallu. Neposredno prije Clevelanda bila je dobitnica prvih nagrada na natjecanjima *Viotti* (2007.) i *Maria Canals* u Barceloni (2008.) te laureat natjecanja *Busoni* u Bolzanu.

Rođena u glazbeničkoj obitelji, klavir je počela učiti s pet godina, a već u šestoj prvi put javno nastupa. Glazbenu je naobrazbu stekla na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i na bečkom Konzervatoriju, a završila u renomiranoj klasi za soliste u Hannoveru. Pohađala je majstorske tečajeve na prestižnoj Klavirskoj akademiji na jezeru Como u Italiji.

Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja, među kojima su nagrada *Vladimir Nazor* za izvedbe Brahmsova Prvog koncerta i Kelemenova koncerta, nagrada *Milka Trnina* Hrvatskog društva glazbenih umjetnika, *Orlando* za nastup na Dubrovačkim ljetnim igrama, *Judita* za izvedbu koncerta Dore Pejačević na Splitskom ljetu, a 2009. odlikovana je Redom hrvatskog pletera za postignuća u glazbi.

Posljednjih nekoliko sezona nastupala je uz vodeće svjetske orkestre iz Clevelanda, San Diega, Floride, uz Strasbouršku filharmoniju, simfonijske orkestre iz Barcelone i Bilbaa, Filharmoničare Njemačkog radija, Staatskapelle iz Weimara, Staatskapelle iz Hallea, Bremensku filharmoniju, Filharmoničare Lübecka, Filharmoniju *Robert Schumann* iz Chemnitza, Slovensku filharmoniju, Century-orkestar iz Japana, Izraelski komorni orkestar i Orkestar *Verdi* iz Milana.

Nastupala je na znamenitim pozornicama kao što su Concertgebouw u Amsterdamu, Konzerthaus u Berlinu, Palau de la Música Catalana u Barceloni, dvorana *Zankel* u Carnegie Hallu u New Yorku, Jordan Hall u Bostonu, Teatro di San Carlo u Napulju, dvorana *Verdi* u Milanu, Salle Gaveau u Parizu, Musikverein i Konzerthaus u Beču, dvorana NDR-a u Hannoveru, Residenz u Münchenu, Auditorio Nacional u Madridu te Ravinia Festival u Chicagu.

Zadnjih godina vrlo često surađuje s uglednim dirigentima kao što su JoAnn Falletta, Stanislav Kočanovski, Alexander Shelley, Hans Graf, Markus Poschner, Sebastian Lang-Lessing, Josep Caballe-Domenech, Tito Munoz, Carlos Miguel Prieto i Stefan Sanderling.

Ljubav prema komornom muziciranju njeguje redovitim nastupima i suradnjama s umjetnicima kao što su Kvartet Szymanowski, Ensemble Berlin, Dmitrij Sinkovski, Radovan Vlatković, Marija Pavlović, Tatjana Vasiljeva, Felix Klieser i Monika Leskovar.

Martinin široki repertoar obuhvaća literaturu od Bacha do Beria te preko trideset klavirskih koncerata.

Tečno govori 7 jezika.

150
godina

MARIN RABADAN

Fanfare

Marin Rabadan rođen je 1978. u Splitu gdje je završio osnovnu i srednju glazbenu naobrazbu u školi *Josip Hatze* u klasi prof. Đorđa Radovnikovića. Paralelno s glazbenom školom završava i II. jezičnu gimnaziju. Nakon mature, 1996. odlazi na studij trombona na Muzičku akademiju u Zagrebu u klasi prof. Šime Vulelije. Nakon diplome 2000. upisuje poslijediplomski studij koji završava 2008. godine.

Na četvrtoj godini studija uspješno polaže audiciju u Zagrebačkoj filharmoniji na mjestu 2. trombona, a od 1999. stalni je član.

Osim sviranjem u raznim ansamblima i čestim suradnjom s hrvatskim orkestrima, bavi se i sklapanjem te aranžiranjem. Od 2000. napisao je brojna djela za komorne sastave, a ta djela se i danas nalaze na repertoarima renomiranih hrvatskih sastava.

Slobodno vrijeme najviše voli provoditi s obitelji, amaterski izučava astronomiju, radi glazbene projekte za škole i vrtiće, čita stripove, a sve to uz kvalitetnu dozu filmske glazbe, hard-rocka i heavy metala...

"Skladba *Fanfare* skladana je na narudžbu maestra Davida Danzmayra kako bi se obilježio početak svečane obljetničke 150. sezone naše i vaše Zagrebačke filharmonije. Kako je skladba nastala ovo ljeto, kada je situacija oko potresa i pandemije virusa ostavila neizvjesnu kulturnu jesen, u ovih nekoliko minuta glazbe pokušao sam na najsvečaniji način utkati svu nadu u bolju, kulturom obojanu budućnost, da možemo nesmetano stvarati glazbu u kojoj ćemo zajedno uživati." (Marin Rabadan)

LUDWIG VAN BEETHOVEN

2. simfonija u D-duru, op. 36

Niti jedan sačuvani rukopis, koji bi svjedočio o Drugoj simfoniji **Ludwiga van Beethovena** (1770. - 1827.), nije stigao do današnjih dana. Beethovenov dugogodišnji učenik i prijatelj Ferdinand Ries zabilježio je da mu je Beethoven predao rukopis simfonije, ali mu ga je nažalost ukrao stanoviti prijatelj, bez detaljnih informacija što se to doista zbilo.

Djelo je začeto u jesen 1800., a zaključeno travnja 1802. te posvećeno knezu Lichnowskom. Beethoven nije kontinuirano radio na njemu, već je nekoliko puta prekidao posao. Zime 1800./1801. posvetio se sklapanju glazbe za balet *Prometejeva stvorenja*, a Drugoj simfoniji vrlo se vjerojatno vratio u jesen 1801. godine.

Simfoniju je planirao izvesti na autorskom koncertu, ali zbog financijskih okolnosti nije uspio iznajmiti kazalište koje je želio. Prva potvrđena izvedba odigrala se pod Beethovenovim vodstvom u Beču 5. travnja 1803., iako je djelo možda izvedeno i ranije na privatnom koncertu nekog od Beethovenovih mecena.

Stariji biografi pogrešno su nastanak simfonije povezali s pojavom Heiligenstadtskog testamenta. Recentnija istraživanja potvrdila su da je Beethoven skladao Drugu prije odlaska u Heiligenstadt, gdje je u stanju duboke depresije napisao slavnu oporuku. Druga je uostalom posve drukčija u karakteru - jedna od najenergičnijih i najveselijih u njegovu opusu, zbog čega će je Hector Berlioz s pravom opisati kao djelo koje se "smiješi od prve do posljednje note".

"Posrijedi je vrijedno, kolosalno djelo, puno dubine, snage i umjetničkog znanja...", pisao je jedan Beethovenov suvremenik o Drugoj, a kao da je, iz našega kuta gledanja, svjedočio o prvoj "herojskoj" simfoniji Beethovenova opusa - monumentalnoj Trećoj simfoniji. Možda će vas iznenaditi ako kažemo da je

150
godina

publika Beethovenova doba Drugu nalazila krajnje zahtjevnom. No valja uzeti u obzir činjenicu da je Druga neminovno morala "otrpjeti" usporedbu sa svojom "klasičnijom" prethodnicom - Prvom, te da je to bez sumnje utjecalo na njenu tadašnju recepciju. Negdje u to doba Beethoven se povjerio jednom prijatelju da je rijetko zadovoljan dosadašnjim djelima: "Od danas ću zakoračiti novim putem". Taj novi "herojski" put doći će uskoro u obliku *Eroice*, a Beethovenov će biograf Maynard Solomon zaključiti kako Druga stoji na razmeđu dvaju smjerova - jednom nogom u prošlosti, drugom u budućnosti.

U Drugoj se još uvijek krećemo unutar modela Haydnovih posljednjih tzv. Londonskih simfonija: "Ovo je glazba koju bi Haydn shvatio, ali je ne bi mogao napisati", komentira Philip Huscher. Prvi stavak nakon 33 takta dramatičnog uvoda, razvija se energijom dotad nečuvenom u simfonijskoj literaturi. S druge strane, *Larghetto* je jedan od rijetko spokojnih stavaka u Beethovenovu opusu; kada je kasnije pisao transkripciju za glasovirski trio, oznaci tempa dodao je *quasi andante*, očigledno više nemajući strpljenja za njegov spokojni hod. Umjesto menueta s triom, na mjestu trećega stavka prvi je put uveo dramatičniji *scherzo* - zauvijek mijenjajući dizajn simfonijske glazbe. Eksplozivni finale je, pak, "pravi Beethoven" - šokantan i nepredvidljiv, u stalnom pokretu i energičan, glasan i neinhibiran, jedan od onih stavaka zbog kojih je Beethovenova glazba nerijetko izazivala jednostavan komentar skladateljevih suvremenika - "bizarno".

Pa ipak, već citirani Berlioz koji je pisao o Beethovenu i izvodio njegova djela, imao je bitno drukčije mišljenje: "Sve je u ovoj Simfoniji plemenito, energično i uzvišeno". Dok je o finalnom stavku zaključio kratko i jednostavno: "Finale je djelo - genija".

MAURICE RAVEL

Koncert za klavir i orkestar u G-duru

Koncert je začeo 1928., nakon vrlo uspješne američke turneje. Potaknut posjetom Novom svijetu, kao i izuzetno uspješnom premijerom *Bolera*, **Maurice Ravel** (1875. - 1937.) odlučio je vratiti se pijanističkoj karijeri, po uzoru na kolegu Igora Stravinskog koji je to učinio koju godinu ranije.

Još tijekom Prvoga svjetskog rata Ravel je nakratko planirao skladati klavirski, a možda i koncert za violončelo, no u tim namjerama nije daleko odmakao. Ideja o Koncertu u G-duru javila se paralelno s narudžbom koju mu je uputio prijatelj Paul Wittgenstein za koncert za lijevu ruku (priznati pijanist, Wittgenstein je desnu ruku izgubio u Prvome svjetskom ratu), tako da se Ravel paralelno posvetio radu na oba koncertantna ostvarenja.

U razgovoru s glazbenim kritičarem Michaelom D. Calvocoressijem usporedio je ova dva djela: "Planirati dva koncerta za klavir istodobno, bilo je vrlo zanimljivo iskustvo. Djelo u kojemu ću nastupiti kao interpret, koncert je u doslovnom smislu te riječi: pri tome mislim da je skladano u duhu Mozarta i Saint-Säensa. Glazba u tome koncertu bi, prema mojemu mišljenju, trebala biti laka i briljantna te ne bi trebala težiti ka teškim mislima ili dramatskim efektima. Kaže se za neke velike klasike da su njihovi koncerti napisano ne *za*, nego *protiv* klavira. Slažem se s takvim mišljenjem. Namjeravao sam stoga ovaj koncert nazvati *Divertissement*. Pokazalo se da to nije potrebno, jer će jednostavni naslov *Koncert* sasvim jasno odgovoriti na pitanje o čemu je tu riječ".

U komentaru poput ovog - ravelovski poslovično "zagonetnom", treba iščitati ne toliko *što je* rečeno, nego ono *što nije* izrečeno. Kada govori o "velikim klasicima" koji su skladali "protiv" klavira, Ravel vrlo vjerojatno misli na romantičku paradigmu velikoga

150
godina

herojskog koncerta, a svoj umjetnički smjer i "specifičnu težinu" Koncerta u G-duru, nasuprot koncertima J. Brahmsa ili P. I. Čajkovskog, definira bliskošću s istovrsnim djelima Mozarta i Sant-Säensa. (Navodno je u to doba molio izdavača da mu posudi klavirske partiture tih dvojice skladatelja.) Komentatori će dodati da se u njegovim klavirskim koncertima odslikava i lik Franza Liszta kojega je Ravel duboko cijenio, no dok u Koncertu za lijevu ruku taj odslik priziva Lisztovu demonsku stranu, Koncert u G-duru odvija se u svjetlu iskričavoga lisztovskoga virtuoiziteta.

Tu su i utjecaji jazza ("iako samo u tragovima", napomenut će autor), s obzirom da se novim koncertom - u kojemu će nastupiti i kao solist - Ravel prvenstveno namjeravao predstaviti (pa i svidjeti) američkoj publici. Ravel je visoko cijenio Georgea Gershwina i njegov doprinos glazbi, a posebno je volio *Rapsodiju u plavom* iz 1924. godine. Kada ga je Gershwin na rođendanskoj proslavi organiziranoj u Ravelovu čast u New Yorku u povodu njegova 53. rođendana zamolio za satove kompozicije, Ravel mu je odgovorio: "U tom slučaju, umjesto prvorazrednog Gershwina, postali biste samo drugorazredni Ravel" (tako je barem tu duhovitu anegdotu prikazao film *Rapsodija u plavom* iz 1945. godine).

Zanimljiv je i paradoks prema kojemu Koncert u G-duru, općenito gledano, posjeduje prozračnije teksture u odnosu na Koncert za lijevu ruku, iako bi se zapravo moglo očekivati suprotno. No Ravel je bio ljubitelj zagonetki i paradoksa, tako da nas ta činjenica ne bi smjela baš iznenaditi. Također je zanimljivo da je "standardniji" Koncert u G-duru za razliku od Koncerta za lijevu ruku nastajao prilično mukotrpno. Konačni rezultat bilo je ostvarenje "klasičke" ljepote, koja je jednoga onodobnog francuskog kritičara natjerala na sljedeći zaključak: "Svaka nota savršeno zna otkud dolazi i kamo smjera dalje!"

Ravel je djelo smjerao izvesti samostalno na drugoj američkoj turneji, ali ga je galopirajuća bolest živčanog sustava spriječila u toj nakani. Godine 1932., u kojoj se

dogodila praizvedba, još uvijek je mogao dirigitirati, ali je solističku dionicu prikladno okolnostima prepustio staroj prijateljici, vrsnoj pijanistici Marguerite Long. Koncert su 14. siječnja praizveli u Salle Pleyel u Parizu.

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA / www.gad.hr

DATUM ODRŽAVANJA SLJEDEĆEG KONCERTA U CRVENOM CIKLUSU JE PROMIENJEN, TE ĆE SE ODRŽATI U SUBOTU 10.10.2020.

Ljubazno molimo da **informaciju**
o mjestu održavanja koncerta
10.10.2020. pratite putem naše
web stranice **www.zgf.hr**

VIOLINE I. Sidonija Lebar, koncertna majstorica, Dunja Bontek**, Ivan Finta, Martina Sačer Pavlin, Lana Dominik, Neven Manzoni, Ana Slavica, Saša Borčić Reba, Kornelija Balaž, Marija Bašić

VIOLINE II. Ana Paula Knapić Franković*, Darko Franković**, Mirela Džepina Finta, Dragana Tomić, Vlatka Pecić Juranić, Josip Novosel, Margareta Ugrin, Ivo Jukić

VIOLĀ DRAGAN RUCNER*, Krešimir Ferenčina**, Tajana Škorić, Aleksandar Jakopanec, Maja Pinterić Šibl, Marko Otmačić

VIOLONČELA Zita Draušnik**, Vinko Rucner**, Emanuel Pavon, Jurica Mrčela

KONTRABASI Mimi Marjanović Gonski*, Antal Papp**, Ilin Dime Dimovski

FLAUTE Ana Batinica*, Dijana Bistrovic

OBOE Zoltan Hornyanszky*, Katarina Grubić

ENGLESKI ROG Vittoria Palumbo

KLARINETI Mario Fabijanić*, Rude Mimica

FAGOTI Matko Smolčić*, Vasko Lukas

ROGOVI Viktor Kirčenkov*, Yevgen Churikov*, Zdravko Haubrih Lenart Istenič, Nikola Jarki

TRUBE Tomica Rukljic*, Mario Lončar

TROMBONI Mario Šincek*, Marin Rabadan, Goran Glavaš

TUBA Krunoslav Babić

TIMPANI Tomislav Kovačić*

UDARALJKE Željko Grigić, Leonardo Losciale, Renato Palatinuš

HARFA Mirjam Lučev Debanic*

NADZORNIK ORKESTRA Davor Capković

* vode dionica / ** zamjenici vođa dionica

150
Godi
na

**GRIMO
VAS GLAZBOM**

OTKAZANO

PLAVI CIKLUS

Petak/2.10./19:30

LEOPOLD HAGER dirigent

OFF
CIKLUS
ZAGREBAČKE FILHARMONIJE

DAN
BROWN
OPET
IZNENAĐUJE!

WILD
SYMPHONY

PETAK 9.10. / HNK

★ Svjetska premijera glazbe
autora Da Vincijevog koda
za njegovu najnoviju knjigu!

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA / MIRAN VAUPOTIĆ dirigent

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

Jutarnji LIST

START

VIJENAC

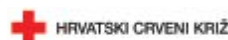

ZAGREB

SPONZORI

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Oblikovanje i grafička priprema: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o. / Cijena: 5 kuna

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.

150
godina

www.zgf.hr